

Nr 101.

Av herr Olsson, Karl Johan, om en ny översyn av riksdagens arbetsformer.

Vid fjolårets riksdag förekom en debatt om riksdagens arbetsformer i anslutning till ett förslag från konstitutionsutskottet till avlägsnande av den tvingande bestämmelsen om vårsessionens avslutande senast den 31 maj. Diskussionen har sedermera fortsatt i pressen med anledning av höstsessionens arbete. Det har fälltts en del hårda ord om dålig planläggning av riksdagsarbetet, att en del utskott inte haft något att göra och att många riksdagsmän varit arbetslösa o. s. v. Man har sagt att arbetsbördan borde så fördelas mellan vår- och höstsession att båda kunde arbeta någorlunda jämnt. Denna uppfattning kan jag för min del inte godtaga. Höstsessionen har tillkommit för att minska jäktet under vårsessionen och göra det möjligt för denna att sluta inom rimlig tid. Det skulle inte tjäna något förnuftigt ändamål att skjuta flera frågor än nödvändigt från vår- till höstsessionen. Man brukar ofta tala om hur svårt det är för vissa industrimän och näringsutövare att förfoga över den långa tid som riksdagsarbetet kräver. Ur denna synpunkt är det bara bra, att höstsessionen inte tar alla ledamöternas krafter i anspråk.

Emellertid ha de nya arbetsformerna, som beslutades under år 1946, nu tillämpats så länge att vissa erfarenheter kunnat inhämtas, och en översyn kan därför vara motiverad. Det torde vara ostridigt, att riksdagen arbetar ojämnt även under vårsessionen och att det vore önskvärt med en jämnare arbetsbelastning både för utskott och kamrar. Ytterst är det givetvis Kungl. Maj:t, som genom sin möjlighet att färdigställa och avlämna propositionerna avgör frågan om riksdagsarbetets jämna gång. Ju senare propositionerna komma, desto mera »död tid» uppstår det i riksdagsarbetet och desto mera försenas detta, med resultat att jäktet ökas mot slutet av riksdagssessionen. Förslag har som bekant väckts, att riksdagen skulle börja den 1 december i stället för den 10 januari. Detta förslag har avböjts av den anledningen, att man inte räknade med att statsverkspropositionen skulle kunna färdigställas i så god tid, att remissdebatten kunde äga rum i början av december och tiden kring jul och nyår användas för motionernas färdigställande och avlämnande. Därest en översyn av de nu gällande arbetsformerna skulle komma i fråga, torde det dock vara riktigt att ännu en gång undersöka huruvida en sådan lösning är praktiskt möjlig att genomföra. Vore den genomförbar, skulle man vinna, att höstsessionen kunde

undvikas och arbetet på våren avslutas vid ungefär samma tid som nu. Uppenbart är emellertid, att en sådan anordning kräver en viss förstärkning av Kungl. Maj:ts kansli, bland annat en dubblering på statssekreterareposterna. Det är möjligt, att både riksdagen och regeringen äro villiga att taga en sådan konsekvens, och i så fall får man undersöka, huruvida det även ur andra synpunkter är möjligt färdigställa statsverkspropositionen i tillräckligt god tid. Någon vägande invändning mot att mandatperioden för de nya riksdagsmännen börjar redan den 1 december samma år valet sker torde knappast kunna göras.

I övrigt torde böra undersökas, huruvida inte interpellations- och frågeinstitutet kommit att missbrukas och vad som kan göras för att råda bot på detta. Under fjolårets riksdag framställdes 177 frågor och interpellationer mot 114 året förut. En stor del av dessa saknar allmänt intresse, och en del torde ej ha haft annan uppgift än att ge frågaren tillfälle att förekomma i protokoll och pressreferat. Den största olägenheten med detta missbruk av interpellationsinstitutet är det arbete som frågandet ger Kungl. Maj:ts kansli och ämbetsverken. Tjänstemän, som ha viktiga uppgifter att sköta, måste skjuta dessa åt sidan för att verkställa en snabbutredning som kan ligga till grund för svaret i riksdagen. Arbetstid och arbetskraft, som inom departementen behövs för färdigställande av propositioner, måste tagas i anspråk för att besvara interpellationer och frågor, som många gånger förefalla tämligen omotiverade. På detta sätt motarbeta riksdagsmännen själva strävandena att rationalisera och påskynda riksdagsarbetet. Det bör enligt min mening övervägas om inte en inskränkning i rätten att framställa interpellationer och frågor borde ske. I varje fall behöver undersökas, huruvida inte förenklade former för besvarande av interpellationer och frågor kunde tänkas.

Även frågan om tidsbegränsning vid debatterna i kamrarna bör enligt min mening tagas under förnyat övervägande. Man kan väl förstå det motstånd, som år 1946 restes mot varje försök till sådan inskränkning. Å andra sidan måste man beakta, att intresset för riksdagsarbetet både bland riksdagsmännen och allmänheten avtrubbas genom allt för långa och utdragna debatter och genom att långa och intresselösa anföranden hållas.

Det är självfallet, att en av de viktigaste förutsättningarna för riksdagsarbetets jämna gång är att utskotten få mesta möjliga tid för sitt arbete. Ett försök som gjorts att hålla utskottssammanträden före och kammarplena efter lunch på torsdag synes enligt min mening inte vara ägnat att mana till fortsättning. Det leder endast till ett sönderplottrande av utskottens arbetstid. Däremot bör det nog ånyo övervägas, om inte arbetet både i utskott och kamrar kan påbörjas tidigare än vad nu är fallet. I detta sammanhang må också pekas på möjligheten att förstärka både kammar- och utskottskansliernas arbetskrafter.

I alla händelser synes det lämpligt att med ledning av de erfarenheter

som vunnits sedan 1946, underkasta frågan om riksdagens arbetsformer en översyn. En sådan kan ske genom konstitutionsutskottet. Fråga är emellertid om inte översynen ändå bör göras genom någon av Kungl. Maj:t utsedd utredning eller utredningsman. Som här ovan påpekats är nämligen frågan om propositionernas — framförallt statsverkspropositionens — färdigställande av avgörande betydelse för riksdagsarbetet. En utredning enbart inom riksdagen torde därför ej vara tillfyllest.

Under hänvisning till vad här ovan anförts får jag alltså hemställa, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en ny översyn av riksdagens arbetsformer och ett framläggande av förslag som denna översyn kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1953.

K. J. Olsson.
